

PERHE JA KOM- MUNISTIVALTIO

Kirj. Alexandra Kollontay.

1. Perhe ja naisten palkkatyö.

Tuleeko perhe säilymään kommunisti valtiossa? Tuleeko se olemaan samanlainen kuin se on tänäpäivänä? Tuo on kysymys, joka vaivaa työväenluokan naisia ja joka saa osakseen huomiota myöskin heidän tovereiltaan — miehiltä.

Nykypäivinä tämä kysymys kiihottaa erikoisesti työläisnaisen mieltä, eikä ihmeikään. Elämä muuttuu aivan meidän silmiemme edessä, entiset tottumukset ja tavat häviävät vähitellen; proletarisen perheen olemassaolo kokonaisuudessaan järjestellään tavalla joka on niin uusi, outo ja eriskummallinen, että sitä olisi ollut mahdoton edeltäpäin nähdä. Mikä saattaa naiset nykyään enimmänsä hämilleen, on se seikka, että avioeron saanti on tehty helpoksi Neuvosto-Venäjällä. Kansan Komissariaattien, jouluk. 18 p. v. 1917 laatiman säädöksen mukaan lakkasi avioero olemasta ainoastaan rikkaiden saavutettavissa oleva yllisyyys. Tästedes ei työläisnaisen tarvitse enää kuukausia eikä vuosia erikoista lupaa, joka oikeuttaisi hänet vapautumaan raa'asta ja juoposta aviomiheestä, joka pitää tapanaan piestä häntä. Tästedes voidaan avioero saada aivan sopusointuisesti yhden tai korkeintaan kahden viikon ajalla. Mutta juuri tämä helpotus avioeron saannissa — joka on toivonsanoma niille naisille, jotka ovat onnettomia aviolaamassaan — on samalla se, joka pelottaa toisia naisia, varsinkin niitä, jotka ovat tottuneet pitämään miestä "elättäjänä", ainoana tukena elämässä, ja jotka eivät vielä ymmärrä, että naisen täytyy oppia etsimään tätä tukea muualta; ei enään miehen persoonassa, vaan yhteiskunnan ja valtion persoonassa.

Meillä ei ole syytä peittää totuutta itseltämme: entisajan normaali-perhe, jossa mies oli kaikki kaikessa ja nainen ei mitään — syystä, että naisella ei ollut omaa tahtoa, ei omaa rahaa eikä omaa aikaa — tämä perhe on muuttumassa päivä päivältä; se on melkein jo menneisyyden esine. Mutta meidän ei pidä säikähtää tätä asiaa tilaa. Joko erehdyksestä tai tietämättömyydestä me olemme valmiita uskomaan, että kaikki ympärillämme pysyy muuttumattomana, jolloin kaikki on kuitenkin muuttumassa. Se on aina niin ollut ja tulee aina niin olemaan. Ei ole mitään enemmän harhaan johtavaa kuin tuo sananparsi! Meidän tarvitsee vain lukea kuinka ihmiset ennenmuinoin elivät ja me heti tiedämme, että kaikki on muutoksen alaisista ja että ei ole mitään tapoja, ei poliittisia järjestöjä eikä moraalista, mikä säilyi-

si ennallaan ja rikkomattomana. Ja perhe, ihmiselämän eri aikakausina on usein muuttanut muotoaan; se on kerran ollut aivan erilainen kuin se mitä me olemme tottuneet näkemään. Oli kerran aika, jolloin ainoastaan yhtä perhemuotoa pidettiin normaalina, nimittäin ryhmäperhettä, s. t. s. perhettä, jonka päänä oli vanha äiti, jonka ympärille tavallisessa elämässä ja tavallisessa työssä ryhmittyivät lapset, lastenlapset ja lasten-lastenlapset. Patriarkaalista perhettä myöskin kerran pidettiin ainoana oikeana perhemuotona. Sen perheen päänä oli isä-mestari, jonka tahto oli laki kaikille toisille perheen jäsenille. Sellaisia talonpoikaisperheitä löytyy vielä meidän päivinäme venäläisissä maalaiskylissä. Todellisuudessa, ei moraalista perhelait tuollaisissa paikoissa ole samanlaiset kuin kaupunkilaistyöläisten keskuudessa, maaseudulla löydämme vielä useita tapoja, joita emme enää tapaa kaupunkilaistyöläisten keskuudessa.

Perheen muoto ja perhetavat vaihtelevat rodun mukaan. On olemassa kansoja, kuten esim. turkkilaiset, arabialaiset ja persialaiset, joiden keskuudessa laki sallii, että miehellä saa olla useampia vaimoja. On ollut olemassa ja yhäkin on, heimoja, joiden keskuudessa vallitsee edelliselle päinvastaisia tapoja, nim. että naisella saa olla useampia miehiä. Nykyajan miehen tavaksi tullut siveellisyyskäsite myöntää hänelle oikeuden vaatia nuorelta työltä, että hänen tulee säilyä neitseenä siihen asti kun hän menee lailliseen avioliittoon. Mutta on ollut olemassa heimoja, joiden keskuudessa nainen ylpeili sillä, että hänellä oli ollut useita rakastajia ja koristi käsiartensa ja sääreensä renkailla osottaakseen niillä rakastajiensa lukumäärää.... Sellaisia tapoja, jotka eivät voi olla kummastuttamatta meitä, tapoja, joita me voimme sanoa siveettömiksi, tavataan pyhinä sääntöinä muiden kansojen keskuudessa — kansojen, jotka puolestaan pitävät meidän tapoja "synnillisinä". Näinollen, meillä ei ole lainkaan syytä kauhistua sitä tosiasiaa, että perheessä on tapahtumassa muutoksia, että menneiden aikojen piirteet, jotka ovat uloskuluneita, hävitään, ja että miehen ja naisen välille on kehityksessä uudet suhteet. Meidän täytyy vain kysyä: "Mikä se on, mikä on uloskulunut meidän perhejärjestelmässämme, ja mitkä ovat ne molemmipuoliset oikeudet ja velvollisuudet työläismiehen ja -naisen, talonpoikaismiehen ja -naisen välisissä suhteissa, jotka olisivat parhaiten sopusoinnussa olosuhteiden kanssa uudessa Venäjässä, työläisten Venäjässä, joka Soviitti-Venäjä on?" Kaikki näiden uusien olosuhteiden kanssa yhteensopiva tulee säilymään; kaikki muu, kaikki vanhentunut roska, jonka olemme perineet kiroitulta orjuuden ja tyranniuden ajalta, mikä oli luonteensa maanomistajille ja kapitalisteille — kaikki tä-

mä tullaan sysäämään syrjään yhdessä riistety luokan kanssa, yhdessä kaikkien proletariaatin ja köyhien vihollisten kanssa.

Perhe nykyisessä muodossaan on yksinkertaisesti vain yksi menneiden aikojen perintö. Entisaikainen luja, kiinteä, hajotamaton perhe — jollaiseksi käsitettiin avioliiton luonne mikä oli pyhitetty papin persoonan kautta — oli yhtä tarpeellinen kaikille sen jäsenille. Ellei olisi ollut perhettä, kuka olisi ruokkinut, vaatteettanut ja kasvattanut lapset, kuka olisi ohjannut heitä elämässä? Orpolasten osana noina aikoina oli pahin mikä kenenkään osaksi saattoi tulla. Siinä perheessä mihin me olemme tottuneet, on aviomies se, joka ansaitsee ja elättää vaimon ja lapset. Vaimo puolestaan suorittaa taloustyöt ja kasvattaa lapset, kuten hän ymmärtää. Mutta jo lähes vuosisadan ajan on tässä tavannukaisessa perhemuodossa tapahtunut edistävää hajotusta kaikissa maissa missä vallitsee kapitalistinen järjestelmä, missä tehtaiden ja muiden työmiehiä palkkaavien kapitalististen laitosten lukumäärä kasvaa nopeasti. Perhetavat ja -moraali muuttuvat samalla kertaa niitä ympäröivien yleisten olosuhteiden mukaisesti. Kautta maailman levinnyt naisten palkkatyö on epäilemättä vaikuttanut kaikista enimmänsä siihen jyrkkään muutokseen mikä on tapahtunut perhetavoissa. Ennenäikään pidettiin, että mies ainoastaan on perheen elättäjä. Olemme huomanneet, että viimeisten viiden tai kuudenkymmenen vuoden ajalla Venäjällä (muissa maissa jo jonkun verran aikasemmin) on kapitalistinen hallinto pakottanut naisen ansiotyöhön perheen ja kodin ulkopuolelle. Perhettä "elättävän" miehen palkka ollen riittämätön tyydyttämään perheen tarpeita, huomasi vaimo puolestaan välttämättömäksi etsiä työtä, josta hänelle maksettiin palkka; perheenäiti oli myöskin pakotettu koputtelemaan tehtaiden konttorien oville. Vuosi vuodelta ja päivä päivältä kasvoi niiden työväenluokan naisten lukumäärä, jotka olivat pakotettuja lähtemään kodeistaan lisätäkseen tehdastyöläisten lukumäärää, työskennelläkseen päivätyöläisinä, myyjättärintä, konttoriapulaisina, pesijättärintä ja palvelijattarina. Maailman sodan alussa tehdyn laskelman mukaan laskettiin Euroopan maissa ja Amerikassa olleen noin kuusikymmentä miljoonaa naista, jotka elivät omasta työstänsä. Sodan ajalla tämä lukumäärä lisääntyi tuntuvasti. Noin puolet näistä naisista oli avioliitossa olevia naisia. On varsin helppo ymmärtää minkälaista sellainen perhe-elämä on, jossa vaimo (äiti) käy työssä kodin ulkopuolella kahdeksan — ja tulo- ja menomatkan kanssa yhteensä kymmenen tuntia päivässä. Hänen kotinsa on pakostakin huonosti hoidettu, lapset saavat kasvaa ilman äidin hoivaa, jätettyinä omaan onnensa varaan

kadun vaaroille alttiiksi, missä he kuluttavat enimmänsä osan ajastaan. Vaimo, äiti joka on työläinen, hikoilee verta täyttäkseen kolme eri tehtävää yhdellä kertaa: suorittaakseen viisimäärän työtunteja, kuten hänen miehensäkin, jossakin tehtaassa tai liikehuoneessa, sitten hoitaakseen taloutensa niin hyvin kuin hän niissä olosuhteissa sen voi tehdä ja sitten myöskin huolehtiakseen lapsistaan. Kapitalismi on asettanut naisen harteille taakan, joka musertaa hänet: se on tehty hänestä palkkatyöläisen vähentämättä hänen huoliaan taloudenhoitajana ja äitinä. Siitä syystä me näemmekin naisen muserrettuna kolminkertaisen, liiallisen taakkansa alla, joka pusertaa hänetä usein esiin nopeasti tukahduttanut tuskan huodon, ja joka nostattaa kyneleet hänen silmiinsä useammin kuin kerran. Huoli on aina ollut naisen osana, vaan ei naisen osa ole milloinkaan ollut onnettomampi, toivottomampi kuin miljoonien työläisnaisen on kapitalismin ikeen alla tänäpäivänä, jolloin teollisuus on valtavimman laajenemisensa asteella...

Mitä laajemmalle naisten palkkatyö leviää, sitä pitemmälle edistyy perheen hajoaminen. Mikä on sellainen perhe-elämä, jossa mies ja vaimo työskentelevät tehtaassa, eikä sen eriosastoissa! Mikä on perhe-elämä, jossa vaimolla ei ole aikaa edes lapselleen valmistaa kunnollista ateriaa! Mikä on sellainen perhe-elämä, kun isä ja äiti ovat suuren osan vuorokaudesta pois kotoa, usein kovassa työssä, voimatta seurustella edes muutamia minuutteja päivästä lastensa keralla! Entisaikaa se oli aivan toisin; äiti, perheen emäntä, oli aina kotona, hoitaten talustehtäviensä ja lapsiansa, joita hän ei lakannut katselemasta vaalivilla silmillään; — tänäpäivänä, aamuvarhaisessa, jolloin tehtaan pilli puhalttaa, rientää työläisvaimo työhönsä, ja taas kun iltä saapun tehtaan pillin puhalttaessa työpäivän lopettamismerkkin, hän rientää kotiinsa, valmistatakseen perheensä illalliskeiton ja suorittaakseen kaikista tärkeimmät talousasakarensa; ja sitten, aivan liian vähäisen men jälkeen, hän alkaa seuraavana päivänä saman säännöllisen raadannan. Avioliitossa olevan työläisvaimon elämä on todellinen työpäivä! Sentähden ei olekaan mitään hämmästyttävää siinä, jos perhesiteet tällaisten olosuhteiden valissa höllyntyvät, ja perhe hirttaa itse itsensä yhä enemmän ja enemmän. Vähän kerrallaan kaikki se mikä ennen muodosti perheen cheäksi, on häviämässä, yhdessä sen tukiperustusten kanssa. Perhe lakkaa olemasta tarpeellinen sen jäsenille samoin kuin valtiolle. Entisaikojen perhemuodot ovat muuttumassa pelkäksi haitaksi.

Mikä se oli, joka teki perheen vahvaksi entisaikoina? Ensimmäisessä se seikka, että se oli aviomies ja isä, joka elätti perheen; toiseksi se seikka, että kukaan ei